

Zarja izhaja vsak dan razen nedelje in praznikov ob polu enajstih dopoldne. — Naročnina z dostavljanjem na dom ali po pošti K 1.50. Posamezna številka 6 v. Letna naročnina K 18.—, polletna K 9.—, četrtletna K 4.50. — Za inozemstvo K 30.—. — Naslov: Upravništvo „Zarje“ v Ljubljani, Šelenburgova ulica št. 6, II. nadst. Uradne ure za stranke od 11.—12. dopoldan in od 6.—7. zvečer.

ZARJA

Uredništvo v Ljubljani sprejema vse uredniške rokopise, ki jih ne vrača. — Upravništvo sprejema naročnino in inserate. — Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. — Cena inseratov: Enostopna petlitrstica 20 vin., pogojeni prostor 25 vin., poslana in razglasi 30 vin. — Naslov: Uredništvo „Zarje“ v Ljubljani, Šelenburgova ul. 6, II., uradne ure za stranke od 9.—12. dop. in od 1/6.—1/7. zv. — Reklamacije poštne proste.

Posamezna številka 6 vinarjev.

Štev. 48.

V Ljubljani, v torek dne 1. avgusta 1911.

Leto I.

Mesno vprašanje v parlamentu.

Poročali smo, kolikor je prostor za prvi hip dopuščal, o sobotni razpravi v državnem zboru, ki se je izvršila prav na avstrijski način. Povsod, kjer je odpravljen absolutizem, se smatra za ustavno načelo, da ima parlament sklepati, vlada pa izvrševati sklepe. Zakaj parlament zastopa ljudstvo, kateremu ima vlada služiti. Ljudstvo je po ustavnih nazorih samo svoj vladar in parlament ravna vladanja.

V Avstriji je narobe. Tukaj velja volja vlade še vedno več od volje parlamenta in namesto da bi parlament diktiral vladi svoje zakone, si daje od nje vsiljevati ukaze. Tako se je zgodilo v soboto, ko je večina zbornice odklonila predlog draginjskega odseka in glasovala v mesnem vprašanju natančno tako, kakor ji je ukazal baron Gautsch. V petek večer je bilo skoraj s popolno gotovostjo pričakovati, da bo predlog sodruga Reumann sprejet z veliko večino. Kajti tako ga je bil sprejel draginjski odsek in v tem so stranke sorazmerno ravno tako zastopane kakor v zbornici. To bi se bilo tudi zgodilo, če bi meščanske stranke spoštovale svoje lastno prepričanje. Če so bile v odseku prepričane, da ogrski vladi nič ni mar, če naroči Avstrija meso v Argentini ali pa v Avstraliji, tedaj ni mogoče, da bi bile v zbornici drugače prepričane. In vendar so prav te stranke postavile v soboto petkov sklep na glavo ter glasovale proti predlogu, ki so ga dan prej sprejeli njih lastni zastopniki v odboru. Namesto volje strank je zmigala volja bar. na Gautscha, ki se čudovito vjema z voljo ogrske vlade in naših agrarcev!

Toda morda v petek niso vedeli kakšnih posebnih skrivnosti, ki jim jih je ministrski predsednik razodel šele v soboto? Morda so jih prepričali tehtni argumenti, veljavni razlogi, ki jih je šele v soboto raztolmačil načelnik vlade?

Bog obvaruj! Ne ene besedice ni povedal gospod baron; naglašal je celo, da je razodel že vse, kar je imel razodeti in da nima povedati nič, prav nič novega! Samo rotil je poslanca mest, kaj vendar vklonijo tilnik pod ogrski jarem, ker — no, ker vlada „ne more dovoliti“ in „ne bo dovolila“, da bi se pri svojih mesnih potrebah ne ozirali na ogrsko povelje, sploh pa ne, da bi se z Balkana uvažala tudi živa živina. Tega baronu Bauschju ne dovoljujejo madjarski fevdalci in avstrijski veleagrarci in zato ekselencia tega ne dovoljuje parlamentu.

Taki so bili argumenti, ki se jih je poslužil ministrski predsednik in s takimi argumenti je resnično zmagal. Okrasil jih je samo z nekaterimi deklamatoričnimi frazami. Pri teh

pa se je pokazal v čisto novi luči, namreč kot virtuoz demagogije.

Zaraditega je treba nekoliko natančneje spoznati to debato, ki bo dolgo ostala nepozabna. Kdor vidi, kako velikanska je razlika med argumenti ministrskega predsednika in onimi njegovih glavnih nasprotnikov, socialnih demokratov, bo šele prav spoznal, kako protiljudska, kako neusmiljeno klaverna je bila igra, ki se je v soboto odigrala v avstrijskem parlamentu.

V bistvu je govoril

ministrski predsednik baron Gautsch

to: Odkritosrčno sem naslikal zbornici pravni položaj in izrečno izjavljam, da sem pojasnil vse v tem okvirju sklenjene dogovore. Izrazito moram prositi, da se to vzame na znanje, ker ne morem dopustiti najmanjšega dvoma o tem, da ne bi zbornica izjav, ki jih podaja ministrski predsednik tukaj kot uradna oseba, priznala za take, kakršne so, namreč za čisto resnice. Nimamo poviča kaj zamolčati in prosim, da se izključi to, da bi bilo treba za besedami ministrskega predsednika iskati še kaj drugega. Iz mojih izjavanj bo zbornica dobila prepričanje, da pričujoči pravni položaj popolnoma izključuje vsako drugo postopanje razun onega v zmislu pogodbene zvestobe. Ne morem torej drugače govoriti z ozirom na lojalnost, ki jo dolgujem tej zbornici, vsem v njej zastopanim strankam in nazadnje nič manj drugemu pogodniku, kraljevi ogrski vladi.

Ne morem molčati v trenutku, ko priporoča draginjski odsek zbornici predlog, ki ne spoštuje in ne ceni v popolni meri tega pravnega nazora. Javnost bi se zelo varala, če bi se ji zbudila vera, da bi bila druga vlada, ki bi se nahajala na tem mestu, v položaju drugače delati kakor sedanja.

Dve točki v predlogih draginjskega odseka smatram z vladnega stališča za nesprejemljivi: Prvič točka, ki pozivlja vlado storiti potrebne korake brez ovira na razmerje do Ogrske, in drugič točka, ki zahteva od vlade, da bi uvažala živo živino iz balkanskih držav. (Agrarci ploskajo.)

Tega vlada ne more storiti in tudi storila ne bo! Popolnoma umevam, da zbornico zelo zanima, sedaj pri nas vladajoči položaj, da vsi člani streme doseči v tem vprašanju za prebivalstvo olajšave v vsaki smeri. Ne smemo pa nikdar prezreti, visokega cilja, ki nam mora biti pred očmi: Da v svoji lastni državi, s svojimi lastnimi silami to ustvarimo, kar potrebujemo. (Agrarstvo ploska kakor divje.) V trajno odvisnost od prekomorskega mesa in od ameriškega mesnega trusta se vlada ne bo podala. (Agrarci zopet ploskajo.)

Reumann: Pač pa v trajno odvisnost od Ogrske.

Ministrski predsednik: Hočemo vse storiti, kar je v naših močeh.

Reumann: Doslej se ni nič ukrenilo.

Ministrski predsednik: Mi se nečemo bati nobenih stroškov in nobenih napov, da dosežemo, kar je spleh mogoče. V vseh razmerah pa hočemo varovati pogodbeno zvestobo in vselej odkrito govoriti pred zbornico, da se tudi široki krogi prebivalstva ne udajo varanju. (Agrarci ploskajo.) V tem zmislu vas prosim, da eventualno storite sklepe, ki se vam bodo zdeli primereni položaju stvari. (Agrarci hrupno tolčejo; socialni demokrati protestirajo.)

Na to demagogijo je prvi odgovarjal češki socialni demokrat sodrug

dr. Šmeral:

Govor ministrskega predsednika je name napravil vtisk, kakor da bi bil večeraj popoldne avstrijski vladi diktiran iz Budimpešte. Nobenega boljšega dokaza ni za naše politične slabosti kakor sila glasov in energija, s katero je govoril ministrski predsednik o obveznosti napram Ogrski.

Na večerajšnji seji draginjskega odseka sta bila dva zastopnika vlade, poljedelski minister in vodja trgovinskega ministrstva. Oba sta bila med nami ves čas razprav, oba sta bila navzoča pri glasovanju. Ne enemu ne drugemu ni prišlo na misel, da bi bila količjak ugovarjala predlogom, ki so bili na razpravi ali pa na glasovanju, dasi bi bila tam gotovo našla celo vrsto uslužnih gospodov, ki bi bili hitro sprejeli njih stališče. Večeraj je vlada molčala, danes pa naenkrat vstaja ministrski predsednik kar na začetku seje, da označi na tako izredno krepak in kategoričen način oba predloga za nesprejemljivi, s katerima je vlada še večeraj pravzaprav soglašala.

Kaj nam pojasni ta čudež? Kaj se je zgodilo od večeraj do tega trenutka, ko mora ministrski predsednik naenkrat tako govoriti z nami? Gospoda! Prav današnji listi javljajo iz Budimpešte, da sta se večeraj ob 5 popoldne na ukaz ogrske vlade odpeljala na Dunaj državni tajnik v ogrskem poljedelskem ministrstvu Ottlik in ministrski svetnik v ogrskem trgovinskem ministrstvu dr. Viljem pl. Lers. Kaj se da soditi po tem? Da večeraj popoldne, ko se je v navzočnosti dveh ministrov glasovalo o predlogih v draginjskem odseku, avstrijska vlada še sama ni vedela, dokod sega njena neodvisnost od Ogrske in niti na misel ji ni prišlo, da bi bila dvomila o dopustnosti naših predlogov. Komaj pa se je sklep odbora naznanil v Budimpešti, je takoj od tam prišel telefonični „nel“ in s prvim brzovikom sta se odpeljala

dva odposlanca ogrske vlade na Dunaj! Ta ogrski veto, gospoda, je razlog, da je gospod ministrski predsednik danes naenkrat tako krepko govoril, ne pa njegovo prepričanje!

Naj pa vendar enkrat pride semkaj ministrski predsednik, in naj govori tukaj s takim posebnim naglaskom, ne k nam, ampak v Budimpešto! (Odobranje pri socialnih demokratih.) Kaj bi v enakih razmerah storil ogrski parlament? Ali je možno misliti, da bi tam večina preklicala in spremenila sklepe odseka? Ali ni častna zadeva za Avstrijo, za parlament in tudi za vlado, da trdno ostane pri tem, kar se je večeraj sklenilo v odseku? Če spremenimo ta sklep stojimo pred vsem svetom kot pravi otroci in nedoltniki.

Ministrski predsednik je zelo mučno povdarjal, da moramo biti samostojni in neodvisni — od Argentinije. Pri vladi toraj raste čut samostojnosti in neodvisnosti kvadratično z oddaljenostjo. (Splošen smeh.) Od Argentinije naj bomo neodvisni. Rim je že bližji. In ker je Budimpešta posebno blizu, ji moramo za vsako ceno tlačaniti. (Zivahno pritrdjevanje pri socialnih demokratih.) Če bi zbornica odobravala nazore ministrskega predsednika, bi ne pospeševala poljedelstva, ampak bi to bilo „kotau“ pred madjarsko gentry, pred ogrsko velegrano aristokracijo. (Burno odobrava pri socialnih demokratih.)

Konec oklopnjače.

Na suhem, na morju in v zraku — kjerkoli more živeti človek, povsod prihaja za njim militarizem, da ogrožuje življenje. Povsod išče najbolj rafinirana sredstva za moritev. Čim poda tehnika človeku nekoliko obrambe, jo že prisili, da ustvari kaj novega za napad. Ta blazna tekma ofenzive z defenzivo se je razvila zlasti na morju do vratolomne skrajnosti in je našla najostrejši izraz v konkurenci oklopa s topom. Moderni vojni marinizem je takorekoč v vsakem oziru dete novega časa. Tudi na najslavnejše pomorske armade iz preteklosti gleda s prezirljivo ironijo; bojne ladje nekdanjih Rimljanov in Kartažanov, srednjeveških Benečanov in Turkov, Špancev in Angležev so podobne sedanjim morskim uničevalcem komaj v tem, da imajo euako ime. Vse svoje pridobitve je morala tehnika postavljati v službo marinizma, skoraj ga ni izuma, ki si ga ne bi bile takoj prilastile vojne mornarice.

Bojna ladja ima biti lok in čit obenem. Obramba in napad — oboje je njen namen. In tako je dajala tehniki vsak dan nove, vsak dan težje, vsak dan bolj rafinirane naloge. Najbolj so se zadnjih dvajset let te naloge sukale

MAKSIM GORKIJ:

Mati.

Socialen roman v dveh delih.

— Andrjuša! Nikar ne kričite nad njim. Starejši ste . . . že . . .

S hrptom je bil proti njej obrnjen in žudno, smešno rjuvel:

— U . . . Pošteno ga zbijem! . . . Še pretepem ga!

Počasi je stopila k njemu in iztegnivši reko dejala:

— Moj ljubi . . .

Malorus so je obrnil, sklonil glavo kakor bik in z rokami na hrbtu odšel mimo nje v kuhinjo. Odondot je porogljivo zadonel njegov mrkel glas:

— Beži, Pavel, da si ne odtrgam glave! Ne mislite mamica, da se šalim! Zdaj postavljam samovar. Na! Ogleda nimamo . . . Da bi vrag . . .

In potem je obmolnil . . . Ko je mati prišla v kuhinjo, je sedel na tleh in pihal v samovar. Ne da bi je pogledal, je začel znova:

— Ne bojte se, ne pritaknem se ga! Dober sem in mehak . . . kakor parjena repa: In pa . . . Hej junak, ni ti treba poslušati — rad ga imam! Ampak njegove nove vestije ne maram . . . Glejte, novo vestijo je oblekel, ki mu je od sile všeč; zdaj hodi nakrog z izbočenim trebuhom in se ob vsakega zadeva — a poglejte moje vestijo! Lepa je v

resnici, ali čemu bi se zadeval? Saj je že brez tega zelo tesno na svetu.

Pavel je smeje vprašal:

— Ali boš še dolgo renčal? Zadosti si me obdelal, ne?

Malorus je iztegnil po tleh noge na obeh straneh samovarja in ga gledal. Mati je stala med durmi in je prijazno in otožno uprla svoj pogled v Andrejev okrogli zatilnik in v njegov dolgi, zakrivljeni vrat. Zleknil je život, naslonil se z rokami na tla in opazujoč mater in sina zardelimi očmi je polglasno dejal:

— Dobra človeka sta . . . zares!

Pavel se je sklonil in ga prijel za roko.

— Ne vleci me! — je zamolklo dejal Malorus, — da se ne zvrnem.

— Kaj se sramujeta? — je otožno dejala mati. — Poljubila bi se . . . krepko bi se objela, krepko . . .

— Ali hočeš? — je vprašal Pavel.

— Zakaj ne! — je dejal Malorus in se vzravnil.

Pavel je pokleknil; krepko sta se objela in za hip utihnila: dve telesi in ena duša, enako goreča v obeh od globokega prijateljskega čuvstva.

Materi so po obrazu tekale rahle solze. Otiraje jih je zmedenno dejala:

— Ženska rada joka . . . od bridkosti joka, od radosti — joka! . . .

Malorus je narahlo odrinil Pavla in otiraje si oči s prstmi je dejal:

— Dovolj mi je! Teleta so se naskakala, zdaj je čas za pečenko . . . Eh, to zlodjevo

oglje! Pihal sem, pihal . . . in si nasmetil oči . . .

Pavel je sklonil glavo, sel k oknu in tiho dejal:

— Takih solz se človek ne sramuje . . .

Mati je stopila k njemu in prisleda. Bodo čuvstvo je toplo in mehko navdalo njeno srce. Teško ji je bilo, ampak prijetno.

— Vseeno je! — si je mislila in božala sinu roko. — Drugače ni možno . . . tako mora biti!

Še drugih navadnih besed se je domislila, ampak vsega niso obsegale, kar je preživela v teh minutah.

— Posodo pospravim . . . le sedite, mamica! — je dejal Andrej, vstal in odšel v izbo. — Oddehnite si! Zadosti sva zmučila vaše srce . . .

In v izbi je zadonel njegov visoki, zveneči glas:

— Bahavost ni lepa, ampak krasno življenje smo pravkar čutili v sebi . . . resnično, človeško ljubavno življenje! . . .

— Tako je! — je dejal Pavel in se ozrl na mater.

— Vse se je predrugačilo! — je odgovorila ona. — Gorje je vse drugo, radost je druga . . . Prav nič ne znam . . . in ne razumem, kako živim . . . in z besedami ne morem izraziti!

— Vse se je predrugačilo . . . in tako mora biti! — je dejal Malorus. — Zakaj no-

vo srce raste, mamica; novo srce raste v življenju. Vsa srca so razbita vsled različnosti interesov, vsa so obglodana od slepe pohlepnosti, razjedena od zavisti, potlačena, ranjena in gnoj se cedi iz njih . . . laž, plahota . . . Tsi ljudje so bolni, življenja se boje in blodijo kakor v megli . . . vsak čuti le svoje bolečine. A zdaj prihaja človek, osvetljuje življenje z ognjem svojega razuma in kliče: Ej, izgubljeni črvli! Čas je spoznanju, da imate vsi en interes, da morate vsi živeti, vsi rasti! Človek, ki kliče, je še sam, zato kliče na ves glas, prijateljev potrebuje, pusto mu je samemu, pusto in hladno! In na njegov klic se skladajo vsa srca s svojimi zdravimi kosci v ogromno srce, silno, globoko, čutno, kot srebrni zvon . . . kakor ga še niso vllili! In ta zvon oznanja: Ljudje vseh dežel, združite se v eno družino! Ljubezem je mati življenja, ne zloba! . . . Bratje moji, jaz slišim to zvonjenje na zemlji!

— Jaz tudi! — je glasno vzkliknil Pavel.

Mati je krepko stisnila ustni, da ne bi trepetale, in krepko je zatisnila oči, da se ne bi solzile.

— Po noči, ko ležem ali pa kadar grem sam kamorkoli — povsod čujem to zvonjenje . . . in prijetno mi je! Vem, da je zemlja utrujena od laži in od gorja . . . in da sama brenči kakor zvon, in se oglašja na ono blagovestje . . . in sladko trepete pred novim solncem, vzhajajočim v človeku, v njegovih prsih!

(Dalje.)

okrog oklopa in topa. Ladja se je hotela zavarovati proti nevarnosti, ki ji preti od artilerije, pa se je obložila s čvrstimi ploščami, od katerih so padale kroglice iz topov kakor grah od stene. Ali tehnika je morala konstituirati močnejše, večje topove, sposobne da mečejo iz svojega žrela naboje, ki prebijajo tudi kovino. Tako pa so od nje zahtevali močnejše konstrukcije, močnejše plošče in tehnika jih je izdelala. Pa je bilo treba zopet novih topov. In tako je postajala tekma strastnejša, blaznejša in — dražja od dne do dne. Zaduji sad te konkurence je „dreadnought“, pomorski kolos, plavajoča trdnjava, ki ima samega oklopa sedem milijonov kilogramov na sebi.

Sedaj pa prihaja iz Anglije vest, da admiraliteta najmočnejše pomorske države ne misli več stiskati svojih velikih bojnih ladij v oklepe. Zmetuje jih v spoznanju, da ni noben oklep dovolj močan, da bi tak kolos obvaroval, uničujočega napada topov in torpedov. Svoje bodoče morske velikane bo Anglija gradila brez oklepov; namesto tega hoče vso pozornost posvetiti povečanju artilerijske sile in konstrukcije topov, ki bi imeli nalogo preprečiti sovražniku prihod v tako bližino, iz katere bi mogli njegovi kanoni še uničevati. Vrhu tega naj bi se povečala brzina ladje in s tem pospešila njena varnost.

Anglija, država otokov, je danes prva pomorska sila in v marinizmu je vsemu svetu merodajen njen zgled. Kakor je Anglija pomnoževala število svojih ladij, tako so ji skušale slediti druge države. Kakor je povečevala obseg svojih pomorskih hrustov, tako ga je povečevala Nemčija, pa Francija, pa Avstrija, pa druga za drugo. Anglija je izumila drednote in ves svet jih je začel graditi. Ako zavrže, Anglija oklepe za ladje, jih zavrže država za državo po vrsti.

Avstrija je na marinističnem torišču seveda posnemovalka. Tudi naša vojna uprava misli, da moramo imeti „močno mornarico“ in znano je, da zahteva od ljudstva velikanske žrtve zanjo, žrtve ki so za razmere avstrijskega siromaštva in vsestranskega pomanjkanja naravnost strašne. Tudi Avstrija je začela graditi ladje največjega obsega, katerih prvo, „Viribus unitis“ so že ob velikanski slovesnosti porinili v morje. Štiri take ladje so projektirane za začetek. In za vsako tako barko stane oklep dvajset milijonov kron, za vse štiri torej osemdeset milijonov!

Če je angleško spoznanje, da je oklep za take plavajoče velikane nepotreben in da ga ovira, utemeljeno, tedaj bo morala Avstrija spoznati enako resnico, saj spoznava na tem polju večinoma to, kar so spoznali že drugi pred njo. In tedaj je osemdeset milijonov kron — ne na morju, temveč vrženih v vodo. Oklepi so tedaj staro železo brez veljave, skoraj brez vsake vrednosti. Dobiček pa imajo le velekapitalisti, ki so napravili kupčijo, ne da bi jih trla skrb, če bo državi stvar kaj koristila ali ne.

Taki eksperimenti bi bili v državi, ki se mora neprenehoma bati bankrota, pač nepotrební. Tako dobro se avstrijskemu prebivalstvu ne godi, da bi moglo milijone in milijone meni nič tebi nič metati skozi okno.

Socialni demokratje so v zadnjih delegacijah opozorili na to, da bo vsled silnega razvoja marinistične tehnike morda v najkrajšem času vse, kar se zdaj sklepa in gradi, tako zastarelo, da ne bo za rabo. Takrat so govorili gluhim ušesom. Par mesecev je minilo, pa se že kaže, da se hoče uresničiti to prerokanstvo. In kaj poroče ljudstvo tedaj?

Pošljite naročnino, če je še niste!

NOVICE.

* **Ogrski poljedelski minister Serenyi** je dopisniku nekega dunajskega lista pojasnil svoje stališče glede na argentinsko meso. Z ozirom na njegov položaj so te izjave že zanimive, ali velikega pomena jim ne bo pripisati, ker je grof Serenyi nekakšna bela vrana med ogrskimi ministri. O njem pravijo, da je resničen prijatelj splošne in enake volilne pravice, ki pa sicer Khuenovi vladi nič ne diši. Zato sploh ni zelo verjetno, da bi njegovi nazori v ogrskem ministristvem svetu praktično veliko veljali. Grof Serenyi je dejal, da je hujskanje agrarcev proti argentinskemu mesu neutemeljeno in da bo ostalo brez uspešno zlasti z ozirom na kvaliteto tega mesa in ljudske sloje, ki ga konsumirajo. Patriotizmu ogrskega ministra se ne more šteti v greh, da je hvalil ogrsko meso kakor mano nebeško. Pravil je, da kupovalci tega dobrega, z Ogrskega na avstrijski trg prihajajočega mesa sploh ne reflektirajo na argentinsko meso, ampak da ga zahtevajo samo tisti nižji srednji sloji, ki dragega mesa že zaradi cene ne kupujejo. Grof Serenyi je tudi dejal, da se je sam prepričal o dobri kvaliteti in okusnosti argentinskega mesa... Iz ust ogrskega ministra so take besede gotovo zanimive. — Končno pa je grof Serenyi še nekaj omenil o stališču ogrske vlade. Dejaj, da bo

skušala kolikor le mogoče ugoditi avstrijski vladi, ali da mora na vsak način zahtevati kompenzacije.

* **Poljski kmetje iz Bosne** so poslali deputacijo na Dunaj, katero sta poljska poslanca grof Lasocki in grof Rey predstavila galiskemu ministru Zaleskem u. Deputacija je pravila, da je v Bosni okrog 4000 Poljakov in se je bridko pritoževala, da je deželna vlada oziroma srbsko-hrvaška večina v saboru, črtala subvencije, ki so jo doslej dobivale poljske šole. Tudi so milo tožili, da nadškof Marinović ne kliče več poljskih duhovnov v deželo. Pravili so ministru, da se jim v Bosni sicer gospodarsko prav dobro godi, ali da hočejo zaradi teh razmer prodati svoja posestva in se preseliti v Galicijo. Zaleski jih je svaril, češ da bi morali svoja posestva najbrže prodati izpod cene, v Galiciji pa ne bi dobili drugih za enak denar.

** **Državni stanovanjski fond.** Stanovanjsko budo v mestih in industrijskih krajih rešuje vlada z načrti, dolgimi naredbami in zakoni. V tem okviru se suče vsa njena pomožna akcija, a nevede meče vlada s številnimi svojimi naredbami takorekč polena delovanju stavbinskih združenj. Dne 22. decembra 1910 je objavila zakon glede ustanovitve posebnega državnega stanovanjskega fonda za zidanje malih stanovanj. Ta zakon in pa letos dne 14. junija izdani statut stanovanjskega fonda polagata sicer veliko važnost na to, da se pridružijo tej akciji občine in stavbinske zadrage. Gibanje stavbinskih združenj je postalo v zadnjem času posebno živahno. Sedaj pa je prišlo ministristvo za javna dela do krutega spoznanja, da nekatere določbe statuta za stanovanjski fond naravnost nasprotujejo novemu in svežemu gibanju združenj oziroma, da ovirajo mrtvi paragrafi delovanje združenj. In kako hoče sedaj ministristvo za javna dela odpraviti kričeče nedostatke in nesoglasja? V uradnem poročilu pravi ministristvo za javna dela, da namerava premostiti to nesoglasje z izdajanjem brošure, ki bo vsebovala splošno veljavne administrativne ter za ustanavljanje in poslovanje stavbinskih združenj važne odločbe, zakone itd. Pred kratkim je že izšel odtisek brošure, ki vsebuje: 1) navodila za ustanavljanje stavbinskih združenj (nebroj samih formularjev za vloge na razna oblastva); 2) vzorce statutih teh združenj; 3) splošna načela pri oddaji stanovanj združenikom; 4) hišni red: a) za družinske hiše; b) za samce in c) za spalnice in prenočevališča. Brošura bo izšla v vseh jezikih.

* **Zrtve alpskih železnic.** Zdravstveni poročevalec za Solnograško, dr. Stadler, je pravkar izdal poročilo, iz katerega posnemamo, da se je ob zgradbi avstrijskih alpskih železnic težko ponesrečilo 1886; od teh jih je 35 zaradi hudih poškodb umrlo. Mnogo se jih je zastrupilo z ogljikovim kisom vsled rabe bencinskih motorjev v predorih, mnogo so jih zasuli plazovi, precej jih je zgorelo vsled požarov. Mnogo nalezljivih bolezní je bilo zanešenih, deloma pa jih je povzročila slababa, po k v a r j e n a h r a n a. Na stotine delavcev je obolelo, preden so odločili krogi poskrbeli za zdravo pitno vodo. Vsled prihoda ogromnih delavskih množic je nastala povsod bo progí veliko pomanjkanje stanovanj in neznanosko odiranje najemnikov. V krajih, kjer so letovišča, so delavce preganili iz občin v oddaljene, skrite kotičke, da prihranijo bogatim letoviščarjem po g l e d n a u b o g o, r a z c a p a n o l j u d s t v o. Te številke o zgradbi alpskih železnic kažejo prav razločno, da stopa ves napredek preko delavskih trupel...

* **Blodnje kaplana Košičkega.** V začetku letošnjega leta je vzbudila veliko pozornost afera lipskega kaplana Košičkega. Slek je duhovno sukno, izstopil iz edinozveličavne rimsko-katoliške cerkve ter poročil kabaretno pevko Rozo Klötzl. Vsled dolgotrajnega rafiniranega pritiska svojih duhovnih „sokratov“ in predpostavljanih je pa končno zapustil ženo in pobegnil v neki češki samostan. Njegova progá je trčila, da so ga siloma zaprli v samostansko celico, no sedaj naznanja Košički svojim staršem, da se je „prostovoljno“ kot skesan grešnik vrnil v naročje cerkve. Deželno sodišče na Dunaju je razglasilo zakon za neveljaven in s tem so kaplanove blodnje končane...

* **Branitelj zatirane vere.** Bivši duhovnik Karl Czoutos iz Vespri na Ogrskem je v poslednjem času živel zelo razkošno. Na bregovih Blatnega jezera si je kupil krasno vilo, kjer je živel zelo idilično življenje s svojo mlado, razkošno ljubečo Rozo Fischer. Vendar se je kmalu pojasnil vzrok njegovega bogastva. Czoutos je na podlagi napačnih listin izbral na Francoskem tisoče in tisoče frankov za „zatirano vero“. Zato se je moral pokoriti v ječi. Tekom zapora je izstopil iz cerkve in se te dni v jetniški celici poročil z Rozo Fischer.

* **Kokoši sv. Jakopa.** Dr. Döhring iz Dachaua pripoveduje v nedeljski prilogi koblenškega klerikalnega lista naslednjo genljivo zgodbo: Pobožan mož se je s svojo ženo in sinom podal na božjo pot v Komposteljo na Španskem, na grob apostelja Pavla. Mimogrede so se romarji ustavili v krčmi; domača hčerka se je na vso moč trudila, da zapelje čednega mladeniča. Ko se ji je nakana izjalovila, mu

je iz osvete podtaknila srebrno kupico. Vsled tatvine je bil mladenič na to pred sodiščem obsojen na vešala (!), dočim so starše izgnali iz občine. Več kot mesec dni sta se oče in mati pomudila pri sv. Jakupu v Kompostelji; ko sta se vračala, je na vešalih še vedno viselo (!) truplo usmrčenega sina. Odmolila sta očenaš k sv. Jakupu, kar izpregovorilo obešenjak, da ni mrtve, temveč da sta ga bl. Devica in sv. Jakop z rokami ves čas podpirala, da mu vrh okolu vratu ni mogla do živga. Strmeč nad čudežem sta hitela rodirelja k sodniku v mesto, ki je ravno hotel obirati lepo zarumenelo pečeno piške. Sodnik bajke ni verjel in je dejal, da tudi piške na mizi lahko oživita, če pred sedmimi tedni usmrčeni še vedno živi. In glej! V skledi se zganeta piščanca, zravnata vrat in odletita skozi odprta okna (!) „Te dve čudežni živali pa so kot očiten dokaz božje milosti in vsega mogočnosti poslali v cerkev sv. Jakopa v Komposteljo in jih gojili, dokler nista čez sedem let umrli. Potem so redili njune mladitke in še danes vzame rad vsak komposteljski romar kurje pero od teh živalc za spomin seboj“. — Tako je dušna paša za čitatelje klerikalnega časopisja v l. 1911!

* **Odprava častnih redov na Portugalskem.** Portugalska ustavodajna zbornica je z 81 proti 76 glasovi sklenila odpravo vseh portugalskih redov in častnih znakov.

* **Kaj je z Richterjem?** Usoda nemškega inženirja Richterja, katerega so roparji odpeljali, je še vedno neznana. Zdaj javljajo iz Soluna: Oblasti v Elasoni so baje zvedele, da prebivajo roparji, ki so odpeljali Richterja, v skalnatih brlogih okrog malega grškega samostana Hagios Konysios. Hamid beja, ki jih zasleduje, so posebni sli obvestili o tem, pa je že z vojaškim oddelkom na poti proti samostanu. O položaju samostana se javlja, da je na visoki pečini in vsled potoka Mavrologo skoraj nedostopen.

* **Konec oklopnjače?** Londonska „Evening News“ javlja, da je angleška admiraliteta sklenila, da bojne ladje iznad 18.000 ton v bodoče ne bodo več dobivale oklopa. Če se ta vest potrdi, zbudi gotovo veliko senzacijo.

* **Predrznost škoduje.** Američan Babbie Leigh, ki je že pred nekaj tedni poskusil preplavati niagarske slapove v železnem sodu in srečno izvršil svoj vratolomni poskus, je poskus te dni ponavljal. Uporabil je ravnosti, od znotraj z blazinami prevlečeni železen sod. Zaprl se je v sod ter se pustil vreči v vodo nad prvim, 47 m visokim slapom. Tekom pol ure je preplaval vse slapove in pri zadnjem so ga potegnili ven. Toda svoj uspeh je moral krvavo plačati — polomil si je noge.

Lov na duše.

Prijatelj s Koroškega nam pošilja pravila nekakšne „mašne družbe“, s katerimi love menihí po Koroškem naivne ljudi, zato dasi zagotavljajo prijetne dohodke, zaradi katerih se jim nič ni treba truditi. Kako kdo sodi o „duhovniških dobičkih“ takih družb, je končno njegova reč. Menimo pa, da ni treba nobenega komentarja, pa si bodo čitatelji sami znali napraviti sodbo in bodo spoznali, kako imenitno razume cerkev kupčijo, tudi če nastopa v tisti kuti, v kateri se med drugimi čednostmi prigeje tudi „siromaštvo“. Pravila so pač še iz leta 1897., ali kakor nam prijatelj poroča, se z njimi po Koroškem še vedno močno „deluje“. Besedilo pa je sledeče:

Mašna družba

v čast brezmadežno-spočete Matere Božje Marije in v tolažbo vernih duš v vicah.

Pravila.

1. Vsak dan do konca dni, se bere v čast brezmadežno-spočete Matere Božje Marije in v tolažbo ljubih vernih duš v vicah 6 sv. maš na namen udov v cerkvi oliventanskega samostana sv. Jožefa na Tancenbergu na Koroškem (Avstrijskem).

2. Ud postane vsak, kdor plača za svoj namen 1 marko ali krono ali frank. Duhovnih dobičkov mašne družbe so deležni rajni, otroci in sploh vse osebe, za katere ali na katerih namen se je udnina plačala, četudi o tem nič ne vedo.

3. Kdor pridobi mašnej družbi 15 udov, postane njen pospešitelj ter je deležen nje duhovnih dobičkov, ne da bi mu bilo treba plačati udnine za svoj namen.

4. Živi in mrtvi udje in pospešitelji mašne družbe so poleg tega deležni vseh molitev, kakor vsakdanjega rožnega venca, devetdnevnic, duhovniških molitev menihov, devetdnevnic, blagoslovov s presvetim Bešnjim Telesom, štirideseturnih molitev, sprevedov, kakor tudi vseh drugih pobožnih vaj, ki se opravljajo v zgoraj imenovani cerkvi.

O p o m b a.

Dokler cerkev sv. Jožefa na Tancenbergu, ktera se sedaj zida, oziroma popravlja, ni dogotovljena, bo opravljala sv. maše in zgoraj (št. 4.) imenovana pobožna dela na namen mašne družbe oliventansko-benediktinska opatija v Serenji pri Milanu na Laškem.

Cerkveno odobrenje.

Po dekretu papeža Urbana VII., od dne 27. junija leta 1625. pristojna nam oblast, potrditi pravila mašne družbe, v čast brezmadežno-spočete Matere božje Marije in v tolažbo ljubih vernih duš v vicah“. Vsled tega jih potrdimo ter te sv. delo vsem vernikom najtopleje priporočamo.

Dano dne 12. julija 1897.

De mandato:

Stanislaus Maria Cazzaniga, O. S. B.

Prijor.

† D. Camillus Laria Seriollo, O. S. B.

glavni opat oliventansko-benediktinske kongregacije in Abbas Nullius od Monte-Oliveto-Maggiore

Blagoslov svetega Očeta Leona XIII.

Njih svetost papež Leon XIII. blagoslavljajo iz vsega srca mašno družbo v čast brezmadežno-spočete Matere Božje Marije in v tolažbo vernih duš v vicah ter podelijo vsem njenim pospešiteljem in pospešiteljicam kakor tudi vsem udom poseben blagoslov.

Dano v Vatikanu dne 7. oktobra 1897.

† Dr. Joseph Maria Costantini

Nadškof Patraški

tajni miloščinar Njih svet. papeža Leona XIII. Vodstvo mašne družbe: O. Bonifac Marija Ecker, O. S. B.

V oliventansko-benediktinskem samostanu svetega Jožefa pri Gospisveti (Tancenbergu) na Koroškem (Avstrijskem).

Kot ud (udnica) mašne družbe se je sprejel N. N.

Tajnik: Dr. Ferdinand M. Thamon O. S. B. Vodja: Oj. Bonifacyusz Marya Ecker O. S. B.

Ljubljana in Kranjsko.

— Slovenski poslanec, izvzemši dr. Ravniharja, ki je glasoval za socialno demokratični predlog in Rybára, ki se je — menda iz previdnosti — umaknil, so torej v soboto, „kakor en mož“, glasovali proti uvozu argentinskega mesa. Ta lepa družba je kajpada sila ponosna, da je stala „habtacht!“ med vladnim kompanijami, ki so imele braniti ogrsko feudalno gospodarstvo nad avstrijskimi krulečimi želodci. Po klerikalnem časopisju pojde zdaj zopet nesramna gorostasna laž, da so branili k m e č k e interese. Ali hinaveci se motijo, če mislijo, da se bo ta brezobraznost še vedno tako gladko drsala po svetu kakor včasí. O teh „kmečkih“ interesih bomo že še govorili in dokazali veleposestniškim hlapcem, da nima slovenski kmet od prepovedi argentinskega mesa niti vinarja koristi. Ali naši rimljanski žolnerji se v svojem napuhu imenujejo tudi „Vseslovensko ljudsko stranko“. Pa vprašamo: Ali ne pripada vsemu slovenskemu ljudstvu tudi slovensko delavstvo? Ko so bile volitve, so se plazili črnuharji kakor mački, skrivajoči kremplje, okrog delavstva, pa so se mu lizali, kakor da jim je blagor delavskega ljudstva najtežja vsakdanja skrb. Takrat se v mestih in industrijskih krajih niso upali nič govoriti proti argentinskemu mesu in niti mesni trust jim ni prihajal na j-zik. Spomin na neprijetne ure je zdaj popolnoma minil. Ali ne delavcem, ne vsakovrstnim kategorijam uslužbencev, ki so upale, da olajša državni zbor vsaj nekoliko neznosno budo, v kateri tiče vsi, ki morajo s svojim krvavim zaslužkom prehranjevati sebe in svoje družine. Klerikalna drhal, kateri se je v svoji „politični značajnosti“ pridružil tudi „napredni“ Gregorin, je glasovala za nadaljevanje draginje, glasovala proti delavskim, proti uslužbenkim interesom in pripravljena naj bo, da obračun za ta zločin nad ljudstvom ne izostane!

— **Eljen Gautsch!** Ko so vladne marionete v soboto odigrale burko, ki so jo aranžirali oderuhi ljudstva in pri glasovanju o Reumannovem predlogu odkimali tako kakor je bil ministrski predsednik potegnili vrvice, je agrarna banda zatulila kakor da je angel nebeški napovedal sedem tistih let. Razume se, da so rjoveli tudi slovenski klerikalci, ki so dobili garancijo, da bo ljudstvo še dalje stradalo, kar je bilo sleparskemu klerikalizmu od nekdanj koristno. Ali med buronski krik podivjanega oderuštva je zadonel drug klic, visok, rezek, krepak: Eljen Gautsch! To je bil eden najznačilnejših medklicev, napravljenih v tem kratkem poletnem zasedanju. Eljen Gautsch! V avstrijski poslanski zbornici je zmagala volja madjarskega bečarstva. Eljen! Nad interese avstrijskega delavnega ljudstva so se v avstrijskem parlamentu dvignili interesi madjarskih grofov in baronov, ki jih označuje operetna pesem:

... mein Lebenszweck

ist Borstenvieh und Schweinespeck.

Eljen! Avstrijski minister je zlomil svoja najboljša kopja zanje. Eljen Gautsch! In zdaj bi se spodobilo, da bi se madjarski aristokratični čikiši zahvalili tudi svojim najvdanejšim opredam in zaklicali ob spremstvu pristne ciganske

Naročajte, ponudite, zahtevajte in pijte samo **Tolstovrško slatino**, ki je edina slovenska ter najboljša zdravilna in namizna kisljaka. Od vsakega zaboja plača podjetje v narodne namene in organizacije 20 v, kamor naročnik določi. Naslov: Tolstovrška slatina, pošta Guštanj, Koroško, kjer je tudi gostilna, letovišče in prenočišče. **Svoji k svojim!**

bande s pravim madjarskim navdušenjem: Eljen Krek! Eljen Demšar! Eljen Gregorin! Eljen, eljen, eljen!

— **Iz stare Emone.** Pred dvema letoma pričeto izkopavanje na kraju rimske Emone se je minulo soboto za letošnje leto zaključilo. Pod vodstvom dr. Walterja Schmida so prekopali pravokotno parcelo v obsegu 8700 kvadratnih metrov med Gorupovo in Nadvojvoda Evgena ulico; odkrili in znanstveno preiskali so tri skupine starih rimskih hiš. Izkopavanje se prihodnje leto nadaljuje in pridejo na vrsto še ostale parcele nemškega viteškega reda do Ulice rimske legije. Glavno znanstveno poročilo o izkopinah, okrašeno s črticami in slikami izide v kratkem v „Jahrbuch für Altertums-kunde“, ki ga izdaja centralna komisija za ohranitev umetniških spominov.

— **Ljubljanski hišni gospodarji** so mojstri v izmaganju ubogih najemnikov. Imajo dobro organizacijo, ki jim omogoča vsakovrstne oduševske metode. Prve dni meseca avgusta bo zopet v marširski družini križev pot. Pojde od hiše do hiše — gospodarji zahtevajo poleg ogromne najemščine, da je stranka brez otrok, da ne sme govoriti glasno itd. Ko se domeniš za vse, potem pa pride gospod hišni gospodar prav hinavsko: sedaj pa še 20 kron (tudi 30 kron, 40 kron) za snaženje. Stranka gleda gospodarja z začudenimi očmi. Nazadnje privoli tudi v to. Srečno pride v stanovanje in živi v njem po svoje mirno, v strahu pred mogočnim gospodarjem. Ko preteče četrtletje, je že odpoved — ker potrebne gospodar novih 20, 30—30 kron za snaženje. Kdaj bo konec takega odiranja ubogih najemnikov?

— **Hišni red za ljubljanske najemnike** je pravi kuriozum. V njem ni nič drugega kot: prepoveduje se. prepoveduje se itd. Najemnik je po njem izročil hišnemu gospodarju na milost in nemilost. Izdelalo ga je znano „društvo hišnih posestnikov“, ki predstavlja organizacijo hišnih gospodarjev proti ubogim hišnim najemnikom. Kdaj se vzdrami ljubljanski najemnik ter si ustvari podobno organizacijo, da ga bo varovala pred šikanami hišnih tiranov? Čas bi že bil. Nekateri hiše v Ljubljani so kar le prenočišča. Stranke se neprestano selijo. Komaj pride stanovat, že — odide, ker mora. Po hišnem redu kmalu najemnik se kihni ne bo smel. Le gospodar je vse, oni pa, ki s svojo najemščino vzdržuje hišo in gospodarja, je pa ničla, ki sme le voljno trpeti in voljno prenašati vse muhe in vse preračunjene zlobnosti hišnih gospodarjev.

— **Odbor „Vzajemnosti“** ima jutri ob 8. zvečer sejo v društvenih prostorih. Vsi odborniki so vabljeni, da se jo zanesljivo udeležijo.

— **Od okrajne bolnišnice blagajne ljubljanske.** Na ustanovni seji, ki se je vršila v petek, dne 28. t. m., je bil zopet izvoljen za načelnika blagajne sodrug Frau Bartl. Za podnačelnika je bil izvoljen sodrug Mihael Rožanc in za zapisničarja sodrug Stefan Lehpaer.

— **Zrtov Savo.** V soboto okolo 5. popoldne je pri Medvodah utonil v Savi prokurist ljubljanske podružnice „Splošnega kreditnega zavoda za trgovino in obrt“, gospod Avgust Katz, rdom iz Spodnjega Štajerskega. V večji družbi se je šel kopat v Savo in skočil v vodo, ne da bi se bil prej zadosti ohladil; zadela ga je kap.

— **Volilni imenik občine Šiška** je od danes zanesljivejši (do vstetega 14. avgusta) v pogled v prodajalni konsumnega društva od 7. do 12. popoldne in od 2. do 8. zvečer vsak dan. Poglejte, če ste v imeniku!

— **Franciški frater utonil v Krki.** V Novem mestu je dne 29. t. m. okolo 9. zvečer utonil franciški frater Urban Žele, ki je bil šel kopat v Krko. Ponesrečenec je bil podvržen krčni bolezni in ga je skoro gotovo v vodi pograbil krč. Vse iskanje je bilo brezuspešno; slučajno ga je v nedeljo v tolinu pod železnim mostom našla gospodična, ki je veslala na Krki.

— **Nezgode.** Dinar Andrej Pogačnik s Studenega v škofjeloškem okraju je padel pet metrov globoko z odrs in si pretresel možgane ter zlomil levo roko. — Poldragoletni delavski sin Josip Mihelič iz Tržiča se je poparil z vročo juho ter se težko poškodoval na prsni in nogah.

— **K nesrečni smrti posestnika Pivka,** po domače Cestnikovega Jožeta iz Podgore v Poljanski dolini, poročajo, da je Pivk jahal konja v vodo. V vodi se je postavil konj nenadoma na zadnje noge in vrgel Pivka v vodo, kjer je oblašal. To je videl nek dečko, hitel je takoj po pomoč, toda bilo je že prepozno.

— **Elektrokinematograf „Ideal“** Franc Jožefova cesta št. 1. Hotel pri Maliču. Vsak terek, petek in soboto nov spored! Ob ugodnem vremenu bo poslednja večerna predstava ob 9. na velikem vrtu. Spored za terek 1., sredo 2. in četrtek 3. avgusta. Potovanje po Dalmaciji. (Naravni posnetek). Ognjena briz-

galnica. (Komično). Punčka siromašne deklice. (Drama). Mala obrt na Malajških otokih. (Naravni posnetek v barvah.) Telovadna skupina Alberto. Predstava v varietnem gledališču. Bodeči telovnik. (Jako komično). Dodatek k večernemu sporedu [od 7. do 8 1/2 in od 8 1/2 do 10., ob ugodnem vremenu zadnja predstava na vrtu. Pot v prostost. (Jako zanimiva drama). V petek, 4. avgusta velik večer smeha. Vsak ponedeljek, sredo in petek igra ob vsakem vremenu oddelk Slovenske Filharmonije od 8. ure naprej na vrtu ali v dvorani.

Štajersko.

— **Pristna človeška mast.** Kako strašno so še razširjene vraže in babjeverstvo med ljudstvom tudi v krajih, ki leže sredi civilizacije, izpričuje groteskna sodniška razprava, ki se je vršila t. dni. V Pelavi, mestu s približno 12.000 prebivalci, je 25leten analfabet dosledno trdil, da zakolje lekarnar vsako leto dvoje debelih ljudi in sicer moškega in ženske, da dobi od njiju pristno človeško mast za svojo apteko. Ta govorica se je tako raznašala, da je lekarnar nazadnje moral tožiti. Na razpravi pa se je izkazalo, da so na Štajerskem cele trume ljudi, ki verjamejo, da imajo lekarnarji pravico zaklati na leto po dvoje, usmiljeni bratje v Gradcu, ki imajo tudi svojo lekarno, pa celo po šest ljudi! Najbrže jih tudi sodnikova beseda ni prepričala, da verjamejo neumno, pa tudi nevarno laž.

— **Med vožnjo skočil z vlaka.** Dne 24. pr. m. se je peljal lesni trgovec Matija Perkman iz Postojne z osebnim vlakom iz Štajerskega v Ljubljano. V Hrastrniku je vstopil na čedno obložen vlak v isti oddelk železniškega voza, kjer je Perkman sedel sam. Ko je tuje opazil, da je ta zaspal, mu je potegnil iz notranjega žepa denarnico, v kateri je bilo 400 K. Perkman se je zbudil, iztrgal tatu denarnico ter začel vpiti, da bi priklical ljudi, ki bi tatu prijeli. Toda tat se je trgovcu iztrgal iz rok ter skočil iz vlaka med vožnjo. Ko so pozneje preiskovali mesto, kjer je lopov skočil z vlaka, niso našli nobenega sledu za njim. Odnesele je torej srečno pete.

Koroško.

— **Požigalec v Ukvah.** V Ukvah so aretirali pred nekaj dnevi čevljarskega mojstra in bivšega občinskega svetovalca Gregorja Mikoscha in ga odpeljali v zapore trbiškega sodišča. Mikosch je, kakor že kaže ime, ogrskega pokoljenja, vendar strasten agitator nemških nacionaleev. Poleg več indicij, ki ga kažejo kot požigalec, je posebno sumljivo dejstvo, da je Mikosch pred kratkim zavaroval svoje imetje, ki obstoja le iz najpotrebnejšega pohištva, kar za 3000 kron.

— **Napad na lajnarja.** V okolici Št. Vida ob Glini sta napadla iz neznanega vzroka dva še neznan potujoča pomočnika lajnarja Ivana Humberta. Prerezala sta mu trebuh in ga pustila ležati na cesti. Smrtno ranjenega lajnarja, ki se še cel čas ni nič zavedel, so prepeljali v bolnišnico.

Trst.

— **Prvi dan avijatike v Trstu.** V nedeljo so se začele v Žavljah pri Trstu prve letalne tekme. Za Trst je bil to dogodek, ker imamo tak teden prvič v Trstu. Zato je bilo veliko zanimanje in navdušenje razumljivo in opravičeno. Udeležba je bila ogromna. Tekme so se udeležili štirje aviatiki Fischer s svojim Farmanovim biplanom (dvokrovnim) pa Manissero, Legagneux in Tržačan Widmer s svojimi Bleriot monopli (enokrovniki). Vsi štirje so se udeležili vztrajne tekme. Uspehi so sledeči: Fischer je poletel trikrat; prvič je bil v zraku 2.44 2/3 minut, drugič 4.51 2/3, tretjič 9.21 2/3 minut. Legagneux je poletel dvakrat. Prvič je bil v zraku 9.35 1/3 minut, drugič 14.40 min. Manissero je poletel dvakrat; prvič je bil v zraku 9.35 1/3 min., drugič 13.30 2/3 minut. Widmer je poletel samo enkrat in je dosegel rekord. Bil je v zraku 36.28 2/3 min. Ko je poletel na tla se mu je pri pristajanju zgodila nesreča. Pozabil si je nadeti varnostne očali, pa so se mu oči napolnile olja. Poleg tega je baje poskusil prvi drkalni polet (od plane) pa je njegov monoplani premočno udaril ob tla, kolesa so se mu zarila v mali griček in stroj se je prekučil nad Widmerja, ki se mu pa ni zgodilo nič. Monoplani si je pa pokvaril samo kolesa in vijak. Razume se da je nastala med ljudstvom panika, ki se je spremenila v navdušenje, ko je zvedelo, da je letalec zdrav in čil.

Drkalne tekme (voli plane) so izostale, ker ni bilo mogoče napolniti balona, ki bi bil v zraku označeval visočino, odkoder bi se bili morali avijatik v drkalnem poletu spuščati na tla.

Visočinskih tekem sta se udeležila samo dva letalca: Fischer s svojim dvokrovnikom in Manissero s svojim enokrovnikom. Fischer je bil v zraku 11.03 1/3 minut in je dosegel 900 metrov visočine. Manissero je bil v zraku 13.16 2/3 min. in je dosegel 1080 metrov visočine. Widmer se te tekme ni mogel udeležiti, ker se mu je pri nezdobi pokvaril letalni stroj. Legagneux pa se ni udeležil zato, ker mu je Manissero povedal, da so v zraku močni in nevarni vetrovi. Zato bo pa tem višje letel v nedeljo. Samo po sebi se razume, da želimo letalcem največjega uspeha.

— **Prepovedan dvom.** Po mnenju tržaške „Edinosti“ je prepovedano dvomit o poštenju in pameti tržaških narodnih voditeljev. Ona želi in zahteva, da se smatra kot pošten in pameten, pa od vročega rodoljubja narekovan vsak korak njenih voditeljev. Tudi kritizirati dejanja narodnih voditeljev bi moralo biti vedno po mnenju „Edinosti“, strogo prepovedano. Pa tudi če bi bila dejanja njegovih voditeljev narodu najbolj škodljiva. Drugače je pa, zopet po mnenju „Edinosti“, dolžnost vsakega narodnjaka, da dvomi o poštenju nenarodnjakov. Pretečeni petek piše na primer „Edinost“ v članku, kjer opravičuje vstop in izstop Rybačev iz klerikalnega kluba, o potrebi sloge in odkritosrčnosti ter se zgraža nad onimi, ki so si upali dvomiti o poštenih in čistih namenih Rybača in Gregorina, ki so ju baje vodili pri vstopu v Šušteršičev klub. Na drugem mestu si pa ta, od vseh pametnih ljudi zasmejavani list upa trditi, da je sodrug Chiussi najnepoštejniji človek na svetu. Zakaj „Edinost“ pravi, da je naša organizacija kovinar-skih delavcev odtegnila spomenico, ki jo je bila pred časom vložila vodstvu tehničnega zavoda, samo zato, da reši generala Chiussija. To se pravi: Chiussiju so bili delavski interesi fige in je te delavske interese izdal samo, da sebe reši. Zato pravimo: List, ki ima „umazani pogum, na tak način sumničiti starega, požrtvovalnega sodruga, list, ki je vedno imel pogum, dvomiti o poštenju vsega, kar ni iz Narodnega doma, tak list nima pravice zahtevati zase in za svoje nobenega spoštovanja. Zlasti ne, ker je notorično, da je ravno Rybač oče gesla, ki ukazuje „le obrekovati“. „Edinost“ in njeni bodo smeli zahtevati zase spoštovanje samo tedaj, kadar se bodo sami naučili druge spoštovati.

— **Čudne nazore** vsiljuje delavcem „Edinost“, o kateri se ve, da je nepoboljšljiva sovrščnica delavske emancipacije. Pred časom je naša organizacija kovinarjev vložila vodstvu tehničnega zavoda spomenico, kjer je zahtevala za tam uslužbene delavce razne poboljške. Delodajalec so se zahtevam uprli z vso silo in so grozili z izporom. O pogajanjih z organizacijo niso hoteli delodajalci nič vedeti. Tedaj je naša organizacija odmaknila spomenico, ker se je čutila vsled premalega števila organiziranih, prešibko, da bi bila uspešno vodila skrajni boj, ki ji je bil napovedan. „Edinost“ je bila takrat od samega veselja vsa iz sebe. Trobila je v svet, po znani svoji metodi, da čas ni bil primeren — za zahteve, da ima vodstvo tehničnega zavoda čisto prav, ako noče imeti pogajanj z našo organizacijo itd. Toda delavci so spoznali vendarle upravičenost zahtev, pa so zato kazali svojo nezadovoljnost. Vodstvo tehničnega zavoda je pa zvišalo plače nekaterim neorganiziranim, da ne bi čekali neorganiziranih delavcev in vodstvu se je posrečilo utišati na ta način zapričeto gibanje. Sedaj vam pa prihaja „Edinost“ in trdi, da je bil takrat, ko je naša organizacija vložila spomenico, čas za zahtev, jako ugoden, da je Chiussi izdal delavce in spomenico umaknil, da sebe reši in da je vodstvo povisalo nekaterim mezza iz posebnega usmiljenja do delavstva: pa vam hvali vodstvo in črno organizacijo. Pač malo samozavestno mora biti tako delavstvo, ki rajše sprejema miloščine, kakor da bi si osvajalo pravice. Ampak „Edinosti“ je všeč, da je delavstvo tako, kajti le dokler je tako, bo verjelo praznim in poneumjevalnim besedam Edinjašev.

— **Zopet kolera v Trstu.** V petek je umrl v Rocolu št. 382 posestnik Matej Slamič v starosti 71 let. Sanitetna komisija, ki je takoj prišla pogledat, je našla v hiši za črevesno boleznijo bolnega hlapca Antona Germaka ter dala prepeljati mrtveca in bolnika v bolnišnico. Bakteriološki preiskava je dooznala, da je Slamič umrl za kolero in da je Germek bolan za to boleznijo. Slamičeva rodbina je zamolčala obolenje starega Slamiča, ker je bila mnenja, da boleten ni tako nevarna. Še pred kratkim sta prodajala Slamič in Germek na tržaškem trgu zelenjad. Seveda je sanitetna komisija internirala Slamičev rodbino in druge ljudi, s katerimi sta prišla bolnika v dotiko. Pri vojaški vojašnici na Campo Marzio je doznala bakteriološka preiskava to, da ni zbolel za kolero. V ponedeljek se poročajo; Pojavilo se je zopet nekoliko novih slučajev. Sedemletna

Marija Fragiacom je umrla. Obola je Katarina Selva, nadalje dveletna Avrelia Zannotti in njen oče ter Amadeo Pittori, ki je bil že v izolaciji, pa je ušel, a pozneje se je sam javil.

Delavsko gibanje.

Zastopniki francoskega delavstva v Berlinu.

V svojem šovinističnem deliriju si meščanstvo Francije in Nemčije — puli lase zaradi maročanskega vprašanja ter ogrožuje svetovni mir in kulturni napredek. Nasprotno skuša socialistično delavstvo obeh držav še bolj utrditi vezi delavske solidarnosti.

Pretečeni ponedeljek so obiskali kakor smo že kratko javili, zastopniki francoskih strokovnih organizacij berlinske sodruga, da bi proučili sistem nemških strokovnih mladeniških organizacij. Socialnodemokratični Berlin jim je priredil v veliki dvorani strokovnega doma pozdravni večer, na katerem je sodr. Sassenbach otvoril vrsto pozdravnih govorov, nakar je drž. poslanec sd. Legien v daljšem govoru pojasnil pomen obiska in skupnega boja proti edinemu delavskemu mednarodnemu sovražniku — kapitalizmu. V eni ali drugi državi — je povdarjal sd. Legien — je taktika boja različna, a delavstvo vseh dežel združuje boj za odstranitev kapitalističnega izkoriščanja. Francosko delavstvo ve, da se ne sme bojevati proti nemškemu delavstvu, ampak skupno z njim proti kapitalizmu. V združenju proletariata temelji svetovni in kulturni napredek.

V imenu francoskih gostov je odgovarjal sd. Ivetot, član sindikata francoskih organizacij. Njegov govor je dal nemški vladi povod za biriško postopanje. Brzojav je nam že poročal, da je moral sd. Ivetot zaradi tega govora nemudoma zapustiti Nemčijo, da se je izognil izgonu po biriških. Ivetot je v svojem govoru izrazil občudovanje vzornim mladeniškim organizacijam nemških sodrugov, povdarjal je vzgojevalni pomen takih organizacij za socialistično mladino ter se sledijoč dotaknil militarizma. Poskusite le enkrat, bedaki, nahujskati narod proti narodu, oborožiti narod proti narodu, videli bote, da bodo narodi čisto drugače porabili to orožje, ki jim ga silite v roke. Pobili bodo čisto drugega sovražnika, kakor vi mislite. Vsi proletarci so solidarni v boju proti zatiranju, izkoriščanju in meznemu sistemu.

Radi teh besedi se je čutilo užaljeno prusko „junckerstvo“ in pruska milica.

— **Stavka pri Bonaču v Ljubljani** traja dalje. Kakor je videti, je g. Bonač res stanovitven v tem, da svojim delavcem ne da tistega, kar bi jim moral dati sam od sebe. Za stavkokaže bi pobral tudi najgrše smeti, če bi jih dobil. Knjigovezi, dokler je stavka, ne v Ljubljano!

— **Stavka pekov v Ljubljani** je deloma končana. Nekaj mojstrov je še, ki se niso vdali. Omenjamo zlasti gosp. Jaka Zalaznika. Zalaznik vedno otreva svoj robati jezik proti delavcem. Zalaznikovi so rekli, da ne potrebujejo delavcev kot gostov. Zalaznik ni naročnik za svojo kavarno na noben delavski list. Zalaznik misli, da je sramota biti delavec, torej naj le gleda, da si nakopiči dovolj denarja, da bo njegova rodbina živila od denarja; le delavec ne, kaj ne gospoda Zalaznikova!

— **Strankin zbor nemške socialne demokracije v Avstriji** je določen za nedeljo 29. oktobra in sledeči teden. Zboroval bo, kakor smo že poročali, v Inomostu.

— **Mednarodni rudarski kongres.** Pretečeni ponedeljek se je otvoril v Londonu 22. mednarodni rudarski kongres. Kongresa se je udeležilo 150 delegatov, ki so zastopali 900 tisoč organiziranih rudarjev iz Anglije, Nemčije, Belgije, Francije, Holandije in Švedske. Kongres je pri slavnostni otvoritvi manifestiral za svetovni mir ter protestiral proti vojnini hujskarijam. Hue, zastopnik nemških rudarjev, je povdarjal v svojem pozdravnem govoru, da predstavljajo vojni hujskaci v Nemčiji in v drugih državah le malenkosten del naroda. Velika masa nemškega naroda si želi miru in le nekateri kapitalisti so zainteresirani na maroškem vprašanju. Maroko ni za nemško delavstvo vredno niti delavčeve kosti. Zastopnik avstrijskih rudarjev Jarolim je protestiral proti mrlični gradnji dridnarmov. Občno pozornost je vzbujal sodrug Avgust Siegl, zastopnik škotskih rudarjev na kongresu. Siegl je bil pred 16 leti najagilnejši organizator nemške rudarske zveze, a ga je nemška policija izguala zaradi socialistične agitacije iz rodne zemlje ter živi sedaj že 16 let med škotskimi sodrugi.

B. Götzl, Ljubljana

Mestni trg št. 19. - Stari trg št. 8.

skladišče oblek domačega izdelka za gospode in dečke. — Velika izbira tu- in ino- zemskega blaga za obleke po meri. — Solidna postrežba. - Vedno nizke cene.

ZADNJE VESTI.

Spopadi v Znojmu.

(Gl. večerajšno brzojavko!)

Znojmo, 31. julija. Že na vse zgodaj so nemško-nacionalni razgrajči, med katerimi so se posebno odlikovali dijaki, napadali in izživali socialno demokratične goste, ki so prihajali z vlaki na slavnostno pokladanje temeljnega kamna za delavski dom. Vodil je ves napad nemško-nacionalni poslanec Teufel, ki je kakor se čuje, celo sam metal kamenje na socialno demokratično zborovališče. Socialni demokrati so se postavili v bran. Mestna policija, ki niti z mezinem ni genila, da prepreči krvave izgrede, je venomer potiskala socialne demokrate nazaj. Glavna skrb socialnih demokratov je bila, da so spravili žene in otroke na varno, na obzidano dvorišče bližnje hiše. Šele žandarmerija je napravila red in odgnala nemško-nacionalne demonstrante od socialno demokratičnega zborovališča. Banjenih je vsega skup okrog 100 oseb.

Poslanec Reininger umrl.

Karlovi vari, 30. julija. Državnozborni in deželnozborni poslanec Karl Reininger je tukaj umrl. Bil je tudi predsednik trgovsko-obrtno zbornice v Lincu. Politično je pripadal nemško-nacionalni zvezi.

Manifestacije za volilno reformo na Ogrskem.

Budimpešta, 31. julija. Po nedeljkih manifestacijskih shodih socialne demokracije za splošno in enako volilno pravico se je združilo 5000 delavcev ter priredilo obhod po mestu. Policija je nastopila brezobrazno proti mirnim demonstrantom ter jim zaprla dohode v nekatere ulice. Vsled tega nastopa policijskih organov je prišlo do hudih spopadov med delavstvom in policijo. Bilo je več socialnih demokratov ranjenih. Tudi liga za volilno reformo je priredila enake manifestacije za volilno reformo.

Negoda egiptovskih princezinj.

Toblach, 31. julija. Pred hotelom „Toblach“ so se splašili konji voza, v katerem so se peljale tri egiptovske princeze iz Kaira. Voz je zadel ob konfin in princezine so odletele z voza. Dve sta omedleli: ena si je prebila čepinjo, drugi so se pretresli možgan. Voznik in tretja princesa sta le lahko poškovan.

Obstrukcija na Ogrskem.

Budimpešta, 31. julija. V začetku seje se razvije dalja debata o poslovniku med poslancem D-ziderjem Polonijem in podprednikom Kabošem. Opozicija vloži zopet štiri nove prošnje za dopust ter predlaga, da se v prihodnji seji glasuje o vsaki posebi po imenih. Poslanec Lovaszy naznani, da vloži koncem seje interpelacijo zaradi večerajšnjih budimpeštanskih demonstracij za splošno in enako volilno pravico. Nato preide zbornica na dnevni red in se prične poimensko glasovanje o petih, pretečeno soboto vložnih prošnjah za dopust. Dnevni red je bil s tem izčrpan in ministrski predsednik Khuen-Hedervary še danes odgovarja na interpelacijo poslanca Lovaszyja zaradi brezobraznega nastopa policije pri večerajšnjih demonstracijah in izjavlja, da je množica dejansko napadla policijske organe in da je še le potem začela policija razganjati demonstrante.

Gledališče v Sombotelju zgorelo.

Sombotelj, 1. avgusta. Sinoči ob sedmih je nastal v praznem gledališču ravnatelja Nagaszyja požar, ki je v najkrajšem času upepelil gledališko zgradbo. Škoda je tem večja, ker je imel Nagaszy sbranjene v gledališču vse svoje listine in vrednosti. Pri požaru se ni nihče ponesrečil.

Zaradi kolere ne bo porotnih obravnav.

Zader, 30. julija. Porotne obravnave pri sodišču v Kotoru so bile odgodene iz zdravstvenih ozir, ker se je tudi tam pojavila kolera.

Kolera.

Trst, 31. julija. Danes ob 11. dopoldne je nenadoma zbolel neki kočijaž na trgu San Giovanni za sumljivimi znaki kolere. Prenešen je bil v bolnico, kjer je kmalu umrl. Dosedanje bakteriološke preiskave so dognale, da ni umrl za kolero. Preiskave pa se morajo še dopolniti.

Solun, 31. julija. Odkar se je kolera pojavila v Peči, je v mestu in okolici bilo 120 slučajev kolere, 60 oseb je že umrlo. Na vojaštvo odpade 84 slučajev, med temi je 40 vojakov umrlo.

Carigrad, 31. julija. Zopet 19 novih slučajev kolere. Štirje bolniki umrli.

Agrarizem v Srbiji.

Belgrad, 31. julija. „Štampa“ piše, da se javlja v jagodinskem okraju med ondodnimi kmeti gibanje, ki stremi za posebno kmetičko organizacijo, ki bi bila neodvisna od drugih političnih strank v deželi.

Kuga.

Odesa, 1. avgusta. Z bakteriološko preiskavo so tu dognali tri slučaje bubonske kuge; en bolnik se nahaja v mestu, dva pa pripadata moštvo parnika „Voroneža“, ki je že dober mesec zasidran v pristanišču.

Maroko.

Pariz, 31. julija. Položaj se jasni, namesto razpoloženja, ki se je kazalo zlasti po Lloyd Georovem govoru prihaja mirnejše razpoloženje ter upanje, da se pogajanje z Nemčijo kmalu mirno in z obojestransko zadovoljnostjo konča. Potrjuje se, da ima služiti spravi za podlago odstop Nemčije od političnih zahtev v Maroku. dočim hoče slejkoprej varovati svoje gospodarske interese. Med obema državama se ima skleniti pogodba, po kateri odstopi Nemčija Franciji svojo kolonijo Togo, zato pa dobi od nje Gabun.

Berolin, 31. julija. V uradnih nemških krogih je razpoloženje zaradi maročanskega vprašanja popolnoma mirno ter se zahtuje, da Nemčija sploh ni imela bojnih namerov zaradi te zadeve. Razvoj pogajanja med Kiderlen Wächterjem in Cambourom se pričakuje s popolnim zaupanjem. Cesar Viljem je povsem odobril nastop Kiderlen Wächterja in Bethmannu Holwegovo stališče, ki se vjema s cesarjevimi mirovnimi tendencami.

Perzija.

Peterburg, 31. julija. Iz Tebrisa javljajo tukajšnjim listom čudno vest. Rusija zahteva od perzijske vlade, da takoj odpokliče generalnega guvernerja iz Tebrisa. Poveljnik ondotnega ruskega vojaštva je s plakati naznanil, da prevzema varstvo mesta in njegovega prebivalstva z ozirom na anarhijo, ki se širi po mestu. (Izza vseh teh dogodkov bo pač težko tajiti, da ima Rusija v Perziji svoje prste vmes. Tako je tudi razumljivo, da je rusko opozicionalno časopisje zelo nezadovoljno z oficalno zunanjo politiko.)

Davčne zvijže američanskega milijonarja.

London, 1. avgusta. Američanskega milijonarja Browna, ki že dvajset let stanuje na svoji jahti ob esekem obrežju in ki ni plačal še vinarja dohodarine, so obsodili v naknadno povračilo davka. Brown se je izgovarjal, da stanuje na jahti, ki po angleških postavah ne šteje za stanovanje. Takoj po obsodbi se je parnik z Brownom odpeljal in utskel eksekuciji davčnega urada.

Odgovorni urednik Fran Bartl.
Izdaja in založba Zarje.
Tiska Učiteljska tiskarna v Ljubljani.

Anton Zupančič

knjigovez

Ljubljana, Slomškova ulica 31

priporoča se za prijazna naročila na vsakovrstna v knjigoveško stroko spadajoča dela. — Izdaje tudi jako okusne okvirje in passepartout, prikladne vsakovrstnim podobam.

Dobro računale

In prav izvolile so one gospodnje, ki uporabljajo kot pridatek za kavo v svojem gospodinjstvu pravega : Franca : „s kavnim mlincem“ iz zagrebške tovarne. — Kakovost „pravega : Franca :“ se je mnoga desetletja kot najbolj upajajoča, njegova zdatnost kot najkrepkejša izkazala.

:: Kavarna ::
Unione v Trstu
ulica Caserma in Torre Bianca
:: se priporoča. ::

„Zarja“ se prodaja v Ljubljani po 6 vin.

v naslednjih tobakarnah:

Južni kolodvor, na peronu.
Pirnat, Kolodvorska cesta.
Zupančič, Kolodvorska cesta.
Blaž, Dunajska cesta.
Sterkovič, Dunajska cesta.
Fuchs, Marije Terezije cesta.
Tivoli, na žel. prel. pri Nar. domu.
Šubič, Miklošičeva cesta.
Senk, Resljeva cesta.
Kanc, Sv. Petra cesta.
Treo, „
Kušar, „
Podboj, „
Stravs, Škofja ulica.
Bizjak, Bahoričeva ulica.
Remžgar, Zelena jama.
Šveteč, Zaloška cesta.
Cešark, Selenburgova ulica.

Dolenc, Prešernova ulica.
Pichler, Kongresni trg.
Ušeničnik, Židovska ulica.
Kleinstejn, Jurčičev trg.
Wisiak, Gospodska ulica.
Stiene, Valvazorjev trg.
Košir, Hilšerjeva ulica.
Sušnik, Rimska cesta.
Klanšek, Tržaška cesta.
Elsner, Kopitarjeva ulica.
Blaznik, Stari trg.
Velkavrh, Sv. Jakoba trg.
Kustrin, Breg.
Sever, Krakovski nasip.
Tenente, Gradaška ulica.
Državni kolodvor.
Križaj in Kotnik, Šiška.
Likar, Glince.

„SLAVIJA“ VZAJEMNO ZAVAR. BANKA V PRAGI,

ki je največji slovanski zavarovalni zavod v Avstriji, se najtopleje priporoča ter vabi p. n. slovensko občinstvo, da sklepa zavarovalne pogodbe, bodisi za življenje, proti požaru, proti ulomu ali pa proti razbitju stekla in ogledal, le pri njej. — BANKA „SLAVIJA“ ima posebno ugodne pogoje in prikladne načine za zavarovanje življenja. Njeni tarife za preskrbljenost za starost, za slučaj smrti roditeljev, za doto otrokom, so najcenejši. Ona razdeljuje ves čist dobiček svojim članom. Banka „Slavija“ je res slovanska zavarovalnica z vseskozi slovansko-narodno upravo. Življenske police banke „Slavije“ so neizpodbitne in nezapadljive. Gmotno podpira banka „Slavija“ narodna društva in organizacije, prispeva k narodnim dobrotelnim namenom in stremi za izboljšanjem in osamosvojitvijo narodnega gospodarstva. Ogromni rezervni fond K 64.000.000 — jamčijo za popolno varnost. Čistega dobička je do sedaj izplačala svojim članom življenskega oddelka K 2.495.719.—. Kapitalij in škod pa je do sedaj izplačala K 109.356.861.—. — Vsa pojasnila daje ter cenike in razkazila razpošilja drage volje in poštne prosto

GENERALNI ZASTOP „SLAVIJE“

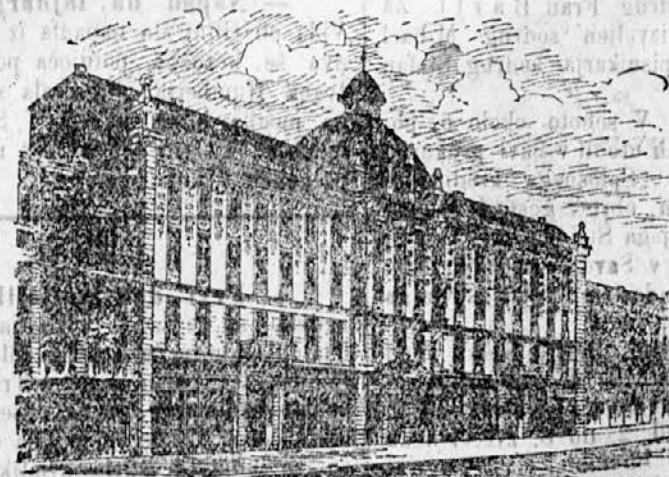
VZAJEMNO ZAVAROVALNE BANKE V LJUBLJANI.

Najbolj varno naložen denar!

Največja slovenska hranilnica!

Denarnega prometa do 31. dec. 1910 nad 564 milijonov kron.

Stanje hranilnih vlog:
nad 40 milijonov kron.

Rezervni zaklad:
nad 1.200.000 kron.

Mestna hranilnica Ljubljanska

v Ljubljani, v lastni hiši, Prešernova ulica št. 3

sprejema vloge vsak dan in jih obrestuje po 4 1/4 % brez odbitka. Nevzdignjene obresti pripisuje vsakega pol leta h kapitalu. Sprejema vložne knjižice drugih denarnih zavodov kot gotov denar.

Denar in knjižice se lahko pošiljajo po pošti. Za varnost vložnega denarja jamči zraven rezervnega zaklada še mestna občina ljubljanska z vsem premoženjem in z vso davčno močjo. Izguba vložnega denarja je nemogoča, ker je po pravilih te hranilnice, potrjenih po c. kr. deželni vladi, izključena vsaka špekulacija z vložnim denarjem.

Za varčevanje ima vpeljane lične domače hranilnike, v podpiranje slovenskih trgovcev in obrtnikov pa

kreditno društvo.

Posoja na zemljišča po 5 % in proti poplačevanju dolga po najmanj 1/4 %. Dolžnik pa more svoj dolg poplačati tudi poprej, ako hoče. Posoja se tudi na menice in vrednostne papirje.